02/10/2022

Κιλκίς: Ι.Ν Αγ. Τριάδας Κάτω Θεοδωρακίου: Ένα διαμάντι για τον θρησκευτικό τουρισμό

/ Ενορίες

Μια κολυμβήθρα ασήκωτη, κατασκευασμένη από πέτρα, μια χρυσοκέντητη εικόνα του επιταφίου, ηλικίας τουλάχιστον 700 ετών, μία μεγάλων διαστάσεων εικόνα με θέμα τη Δευτέρα Παρουσία, ένα ευαγγέλιο του 1840 με ασημένια εξώφυλλα, και πολλές παλιές εικόνες των οποίων οι αναγραφές είναι σε κυριλλική γραφή (κάτι που παραπέμπει σε Βούλγαρους αγιογράφους), περιλαμβάνονται στα πολύτιμα κειμήλια που φιλοξενεί στο εσωτερικό του ο Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδος, στο Κάτω Θεοδωράκι του Κιλκίς.

Ένας ιδιαίτερα όμορφος ναός που κατασκευάστηκε το 1804 και από το 1983 έχει ανακηρυχθεί διατηρητέο μνημείο. Αυτό που επιθυμούν οι άνθρωποι του χωριού που τον προσέχουν είναι να αναδειχτεί η σπουδαιότητά του και να ενταχθεί στον χάρτη του θρησκευτικού τουρισμού.

Το **Κάτω Θεοδωράκι** είναι ο τόπος καταγωγής του αείμνηστου ζωγράφου και λογοτέχνη **Κώστα Λαχά** (Λαχανίδη), του ανθρώπου με το ψηλό καπέλο και τη γκρίζα γενειάδα, όπως και του αείμνηστου επιχειρηματία, **Βασίλη Χειμωνίδη.**

Ο πρώτος εκ των δύο, ο οποίος έζησε τα περισσότερα χρόνια της ζωής του στη **Θεσσαλονίκη**, δεν παρέλειπε να αναφέρεται με κάθε ευκαιρία στον τόπο καταγωγής του, ενώ σε συνεντεύξεις του είχε παραδεχτεί πως κάποιες επιρροές στη ζωγραφική και το μετέπειτα ενδιαφέρον του για την βυζαντινή τέχνη, τις δέχτηκε από τις εικόνες που έβλεπε στην εκκλησία του χωριού του, την **Αγία Τριάδα**.

Η παλαιότερη εκκλησία του Κιλκίς

“ Η εκκλησία της Αγίας Τριάδος είναι τρίκλιτη βασιλική. Είναι η παλαιότερη σε λειτουργία εκκλησία του νομού Κιλκίς και μία από τις παλαιότερες της χώρας”, επισημαίνει ο “ ξεναγός” μας και ιδιοκτήτης καφεψητοπωλείου στην πλατεία του χωριού, Κώστας Πατράλης. Όπως λέει, μιλώντας στο **ΑΠΕ-ΜΠΕ**, τα περισσότερα από τα κειμήλια που βρίσκονται στον ναό μεταφέρθηκαν το 1922 από πρόσφυγες που έφτασαν στην περιοχή από τον Πόντο. “ Ακόμη δεν μπορούμε να αντιληφθούμε τη δύναμη και την πίστη εκείνων των ανθρώπων. Είναι αξιοθαύμαστο αυτό που κατάφεραν και μέσα σε τόσο αντίξοες συνθήκες κουβάλησαν από τις πατρίδες τόσο μεγάλα και βαριά κειμήλια” λέει με θαυμασμό και συγκίνηση.

Δείχνοντάς μας την κολυμβήθρα, αναφέρει πως σ΄αυτήν γινόντουσαν βαφτίσεις μέχρι και τη δεκαετία του ’60 και μάλιστα στο ίδιο σημείο που βρίσκεται μέχρι σήμερα, καθώς ήταν πολύ βαριά για να την μετακινούν. Η κολυμβήθρα βρίσκεται περίπου στη μέση της δεξιάς πλευράς του ναού, μπροστά από μια σχετικά μικρή ξύλινη πόρτα βάρους 350 κιλών, βαμμένη εσωτερικά με γαλάζια λαδομπογιά. “ Την λέμε “ αγιορείτικη πόρτα” γιατί μοιάζει με αυτές του Αγίου Όρους”, εξηγεί και με την αφορμή αυτή, ξεδιπλώνει μια πονεμένη πλευρά σχετικά με τη συντήρηση του ναού και των αντικειμένων που βρίσκονται εντός του. «Στην ανακαίνιση του ναού που έγινε το 1978, δηλαδή λίγα χρόνια πριν την ανακήρυξή του σε διατηρητέο μνημείο, οι άνθρωποι που ενεπλάκησαν, προφανώς από άγνοια, άρχισαν να βάφουν ό,τι βάφεται», λέει.

«Έτσι έβαψαν την “ αγιορείτικη πόρτα”, έβαψαν τοίχους και κολώνες, όπως έβαψαν και τα στασίδια του ναού, για να τα σώσουν από τον… σκόρο. Μόνο που τα στασίδια έχουν την ίδια ηλικία με τον ναό και, όπως καταλαβαίνετε, θα έπρεπε να τύχουν άλλης περιποίησης», σχολιάζει ο κ.**Πατράλης**. Θυμάται πως τα μέλη της επιτροπής της 3ης εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων που ήρθαν το 1982 με πρωτοβουλία του Κώστα Λαχά για αυτοψία στον ναό, μίλησαν για… «έγκλημα»!

Θύματα των βαφέων όμως έπεσαν και πολλές αγιογραφίες που κοσμούσαν τους τοίχους και τις κολώνες του ναού. Σοβάς και ασβέστης " έθαψαν" από κάτω τους ανεκτίμητα έργα. *«Οι άνθρωποι δεν ξέρανε και, με τα χρόνια, θέλοντας να την περιποιηθούν πήγαν και την ασβέστωσαν όλη»,* σχολιάζει ο " ξεναγός" μας και συμπληρώνει *«Τα τελευταία χρόνια έγιναν προσπάθειες να απομακρυνθεί ο ασβέστης και να αποκαλυφθούν οι αγιογραφίες, αλλά αυτό κοστίζει πολλά. Τώρα γίνονται κάποιες ενέργειες για να ενταχθεί το έργο σε κάποιο πρόγραμμα* ***ΕΣΠΑ.*** *Υπολογίζεται ότι απαιτείται ένα κονδύλι της τάξης των 30.000 ευρώ».*

Χρυσοκέντητος Επιτάφιος

Στις πολύτιμες εικόνες που φιλοξενεί ο ναός της **Αγίας Τριάδος** περιλαμβάνεται και ο χρυσοκέντητος στο χέρι επιτάφιος που έφεραν το ΄22 οι πρόσφυγες από το Σταυρίν του Πόντου. *«Κι αυτοί»,* όπως θυμάται να του λένε οι παλαιότεροι, *«το είχαν κληρονομήσει από τους δικούς τους παππούδες».* Είναι κρεμασμένος στον αριστερό τοίχο του ναού, από τη μεριά των γυναικών. Υπολογίζεται πως είναι τουλάχιστον 700 ετών.

Η Δευτέρα Παρουσία

Δεξιά μπαίνοντας στον ναό ο επισκέπτης βλέπει μια μεγάλη και εντυπωσιακή ζωγραφιά με θέμα τη **Δευτέρα Παρουσία.** *«Καθηγητής πανεπιστημίου που επισκέφθηκε πριν χρόνια τον ναό, μας είπε πως όμοιά της δεν υπάρχει πουθενά»*, λέει ο κ.Πατράλης. Ο ίδιος καθηγητής τους είχε πει πως *«υπάρχει μία, όμως πολύ μικρότερου μεγέθους, σε μοναστήρι της Ρωσίας».*

Η μόνη παρέμβαση που έγινε στην εικόνα, σύμφωνα με τον κ.Πατράλη είναι ότι η κόκκινη φλόγα που υπάρχει περίπου στο μέσο αυτής έχει φρεσκαριστεί από τους αγιογράφους. Αυτός είναι ο λόγος που το χρώμα της φαίνεται πιο έντονο απ΄ ό,τι τα άλλα.

«Ήταν κατάμαυρη η εικόνα όταν αποφάσισαν να την καθαρίσουν. Όταν την πήραν ήμουν πιτσιρικάς, 5-6 χρονών. Την πακετάρισαν, την σφράγισαν με βουλοκέρι και την πήρανε με τη συνοδεία της αστυνομίας», θυμάται ο κ.**Πατράλης.**

Όπου κι αν στρέψει το βλέμμα του, ό,τι και να δει, κάτι έχει να μας πει. Έτσι μαθαίνουμε πως:

1. Ο ναός χτίστηκε το 1804 αλλά το τέμπλο το 1807 και το καμπαναριό το 1817.

2. Οι σκάλες που κατεβαίνεις για να εισέρθεις στον ναό κατασκευάστηκαν αργότερα κι αυτό γιατί οι **Βούλγαροι** έμπαιναν στην εκκλησία με τα άλογά τους και δημιουργούσαν προβλήματα. Έτσι οι ντόπιοι αντικατέστησαν την κεκλιμένη ράμπα που υπήρχε μέχρι τότε με σκάλες, ώστε να μην μπορούν να κατεβαίνουν τ΄

άλογα.

3. Συνολικά 15 εικόνες της εκκλησίας είναι κυριλλικής γραφής.

4. Οι βουλγάρικες εικόνες είναι τελείως διαφορετικής τεχνοτροπίας. Ανάμεσά τους είναι δύο εικόνες, τοποθετημένες ψηλά στο τέμπλο. Είναι " Η ανάσταση" και " Η προδοσία του Ιούδα». Οι συγκεκριμένες εικόνες έχουν γίνει από Βούλγαρο καλλιτέχνη. Είναι εμφανείς οι διαφορές στη μορφή που έχουν οι άγιοι στις εικόνες αυτές.
5. Ο ναός είχε γυναικωνίτη αλλά τον γκρέμισαν το 1960 γιατί είχαν αρχίσει να σαπίσουν τα σανίδια και υπήρχε κίνδυνος κατάρρευσης και τραυματισμών.

6. Λίγα χρόνια μετά την κατασκευή του και για περίπου 50 χρόνια ο ναός λειτούργησε ως μοναστήρι (1820-1870)

7. Ο ναός έχει τρομερή ακουστικότητα γιατί μέσα στους τοίχους του έχουν τοποθετηθεί σπασμένα πλιθιά κι αυτά, όπως λέει ο κ.Πατράλης, βοηθούν στην καλύτερη μεταφορά του ήχου. Σύμφωνα με τον ίδιο: «Όταν ψάλλουν οι ιερείς χωρίς μικρόφωνο ο ήχος είναι υπέροχος. Λες και βρίσκεσαι σε θέατρο!»

8. Υπάρχει φωτογραφία του 1915 που βρέθηκε σε μουσείο του **Παρισιού** και δείχνει, στο βάθος την εκκλησία του χωριού και μπροστά Γάλλους στρατιώτες που ήρθαν στην περιοχή ως ειρηνευτική δύναμη για να φύγουν οι Βούλγαροι. Αντίγραφο της φωτογραφίας κρέμεται στο καφενείο της πλατείας.

Φύλαξη

Με τόσους πολύτιμους θησαυρούς εύλογα αναρωτιέται κανείς: Πως φυλάσσονται τόσα πολλά και σπάνια κειμήλια; Όπως φαίνεται, όμως, έχουσιν γνώσιν οι φύλακες! Η ασφάλειά τους στηρίζεται σε σύγχρονα συστήματα συναγερμού αλλά και στο προσωπικό ενδιαφέρον του κάθε συγχωριανού. «Καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί είμαστε οι φύλακες της εκκλησίας μας!» λέει ο κ.**Πατράλης**, καθώς σβήνει τα φώτα του ναού.

Η ξενάγηση ολοκληρώθηκε!
Παραλειπόμενα: Σε συζήτηση που ακολούθησε στην πλατεία του χωριού, έγινε γνωστό ότι η αμέσως νεότερη της Αγίας Τριάδας εκκλησία του Νομού Κιλκίς είναι του Άϊ-Γιώργη. Λειτουργεί από το 1817!

Λίγα στοιχεία για το Κάτω Θεοδωράκι

Το χωριό βρίσκεται κοντά στα σύνορα του Νομού Κιλκίς με τον Νομό Σερρών. Μαζί με το Άνω Θεοδωράκι αποτελούν την τοπική κοινότητα Κάτω Θεοδωρακίου.

Υπάγεται στη δημοτική ενότητα Κρουσσών του **Δήμου Κιλκίς.** Απέχει 75 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 25 από την πόλη του Κιλκίς. Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και την ανταλλαγή πληθυσμών εγκαταστάθηκαν εκεί 104 προσφυγικές οικογένειες από περιοχές του Πόντου.

Σήμερα οι μόνιμοι κάτοικοι υπολογίζονται σε περίπου 60 τον χειμώνα, αριθμός που το καλοκαίρι αυξάνεται σε 150. Οι περισσότεροι είναι συνταξιούχοι του ΟΓΑ. Ελάχιστοι ασχολούνται ακόμη με τη γεωργία. Από το 2009 ο κεντρικός δρόμος του χωριού ονομάζεται: «Οδός Κώστα Λαχά» και η κεντρική πλατεία: *«Πλατεία Βασίλη Χειμωνίδη».*

Πηγή: ΑΠΕ/ΜΠΕ Μπάμπης Γιαννακίδης